

Výkladní skříň naší známkové tvorby – střídavě oblačno

Název emise: Umělecká díla na známkách

Den vydání: 14. listopadu 2018

Rozměry známkových obrazů: 40 x 50 mm

PL: 4; **Tisk:** PTC Praha

Náklad: 84 tis. sérií (21 tis. sérií PL)

FDC: tisk PTC Praha; náklad: 3 200 sérií

Na každoroční emisi Umělecká díla na známkách se těším, i když vím, že se možná dočkám dvou cimrmanovských fází: Fáze očekávání a fáze zklamání. Je jasné, že v životě to ani jinak nejde, ovšem po více než půlstoletí vydavatelské praxe bych přece jen čekal, že toho zklamání bude o něco méně... Letos to vyšlo na 1 : 2, tedy jedna známka mě zklamala a dvě se mi líbí. Ale vezměme to popořádku.

Stanislav Libenský – sklář český

Hodnota: 27 Kč; kat. č. 1010 (ČP)

Výtvarný návrh: Otakar Karlas

Druh tisku: plnobarevný OF

Tisková forma: 3x PL 4

FDC: digitální tisk

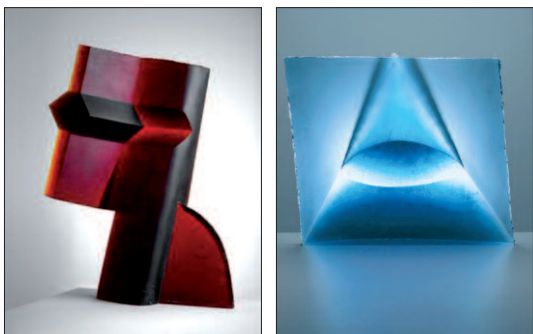
Očekáváním – příjemným – bylo zařazení díla Stanislava Libenského do emisního plánu. Ne že bych byl bůhvíjaký znalec sklářského umění, ale jako pravidelný podporovatel a účastník dobročinných aukcí Konta Bariéry jsem si za ta dvě desetiletí nemohl nepovšimnout, že se v nich objevovaly skleněné plastiky autorů Libenského a Brychtové, které vždy dosáhly pro mě překvapivě vysokých cen, které pak byly použity na

bohulibé účely pořádkující Nadace. Už to, že tak drahé objekty autoři pro tento účel darovali, ve mně budilo obdiv a respekt – známku si tedy v mých očích nepochybně zasloužili. A teď to *zklamání*. Pro známku autor grafické úpravy vybral fotografii dvojice rozměrných objektů (každý měří hodně přes dva metry na výšku!), ve

vcelku monotónní barvě na barevně podobném pozadí, a po zmenšení na čtyřcentimetrový rozměr středu známky zaniklo všechno – technická dokonalost skleněných děl, jejich barevnost a bez potřebného srovnání samozřejmě i monumentálnost. Navíc je jako autor uveden jen sám Libenský, i když druhou autorkou je jeho manželka (a nyní už vdova) Jaroslava Brychtová. Zda důvodem neuvedení jejího jména byla snaha nezařazovat na známky díla žijících autorů, nedostatek místa v popisku nebo něco jiného je nakonec jedno – z hlediska autorského práva jde o chybu. Navíc podle mého názoru měla být k vyobrazení zvolena méně rozměrná práce téhle slavné výtvarné dvojice, a

rozhodně barevně výraznější – například červená Křížová hlava nebo Modré oko pyramidy.

Nelíbí se mi ani zařazení obou na známce vyobrazených objektů znovu na levou stranu FDC, tady doprovázené postavami obou autorů. Digitální tisk na hrubém povrchu obálky znečitelnil detaily a fotka je navíc vpravo špatně oříznuta (nebo komponována). V jednoduchém razítku je obrys číše, jak to souvisí s autorem nevím (ale zřejmě nějak ano), a je zde uveden domicil Praha. To je podle mě škoda, protože vhodnější by byl domicil Železný Brod, tedy město spojující oba autory – oba tu působili a Brychtová se tu navíc i narodila a Libenský v roce 2002 zemřel.

A teď už ke známčkám, které se mi v letošním Umění naopak líbí.

Jen krátká návštěva potěší!

Hodnota: 33 Kč - Vladimír Komárek; č. 1011 (ČP)

Rytina: Miloš Ondráček

Druh tisku: OTp + OFF

Tisková forma: PL 4

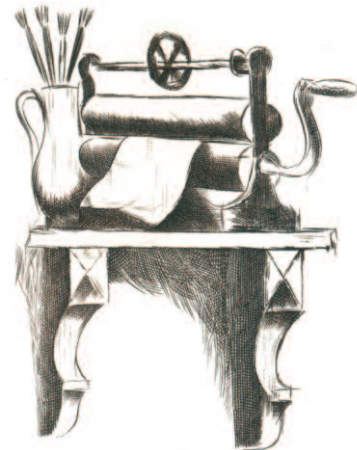
FDC: OTp v barvě hnědočerné

Tohle měl napsáno malíř Vladimír Komárek u vrátek svého domu ve Slané u Semil – to aby v ateliéru vůbec stihl něco udělat! Několikrát jsem ho tam (pamětliv cedulky samozřejmě jen krátce) navštívil a on několikrát naopak navštívil náš Dům filatelie v Praze, pro který namaloval „na míru“ sérii devíti obrazů, z nich několik neobvykle rozměrných, které nás těší už více než dvě desítky let. Když je osobně přijel instalovat projev se jako veselý společník a dobrý vypravěč. Mně utkvěl v paměti jeho postřeh, že v životě se mnohdy

chováme jako sadař, který na podzim sklídí jablka, uloží je pečlivě do sklepa a pak celou zimu vynáší, okrajuje a jí jen ta nahnílá, „aby se upotřebila“, takže si nakonec vlastně vůbec nepochutná.

Komárkovy obrazy mám rád, a tak mě potěšilo, že se s vydáním „jeho“ známky nečekalo na sté výročí narození a emise vychází už k jeho letošním nedožitým devadesátinám. Autor grafické úpravy a rytiny Miloš Ondráček předlohu známky zvolil dobře – námětem, barevností i formátem. Rytickou transpozici původní olejomalby provedl umírněně, s respektem k její poetice.

V grafické výzdobě FDC vidíme tiskařský lis, připomínající Komárkovu grafickou tvorbu. V razítku je odkaz na jedno jeho drobné grafické dílko. Dojem kazí jen nedomyšlený domicil Praha, namísto toho tam mělo být Slaná u Semil, jejíž součástí je rodné Komárkovo Hořensko.

Nejvyšší hodnota série – jedním slovem: Ohromující!

Hodnota: 41 Kč - Paulus Pontius; kat. č. 1012 (ČP)

Rytina: Martin Srb

Druh tisku: OTp

Tisková forma: PL 4

FDC: OTp v barvě

hnědočerné

Když jsem poprvé uviděl jedenačtyřicetikorunovou známku s portrétem Jakuba Guzmána, vyvolala ve mně rozporuplné pocity. Proč je tak nádherná rytina věnována portrétu pro nás jen málo známé osobnosti od u nás

jen málo známého grafika? Odpověď jsem dostal na výstavce známkové tvorby: Pavel Pontius je oblíbeným tvůrcem a vlastně tak trochu i dávným vzorem autora známky Martina Srba. Uznávám, že to byl dobrý důvod umožnit mu, aby nás potěšil rytinou, kterou považuju za možná nejzdařilejší v dlouhé řadě jeho dosavadních prací v oblasti známkové tvorby. Ono převést rozměrnou jednobarevnou mědirytinu do mnohem menší plochy rytiny v oceli, to není jen tak! Mistrovsky se to povedlo před dvaapadesáti lety Jiřímu Švengsbírovi v jeho přepisu Hollarova Jara. A nyní Martin Srb kongeniálně převedl na známku portrét drsného válečníka, aniž by ztratil dramaticčnost a zkrasila se jeho podoba.

Vyobrazený Jakub Filip de Guzmán (1580-1655), první markýz Leganés, byl příslušníkem staré a slavné španělské šlechtické rodiny, jejíž někteří členové zastávali ty nejvyšší vojenské a státní funkce včetně místa premiéra. On sám byl především voják, už ve dvaceti bojoval ve Španělském Nizozemsku, v šestačtyřiceti se stal ministrem (členem státní rady) a o rok později se oženil s nesmírně bohatou dcerou generála Ambrože Spinoly, považovaného některými autory za největšího vojevůdce španělských dějin. Guzmán několikrát zastával úřad místokrále, na sklonku života působil v Itálii jako hlava tamní vlády.

Na portrétu je zachycen v nejlepších letech svého života, v brnění a s maršálskou holí, jejíž přesáhnutí mimo formát dodává portrétu dramatickosti. Původní mědirytina je samozřejmě jednobarevná, ale za více než tři a půl století od jejího vzniku papír zežloutl, což jí dodává jiného vzezření. To Srb vyřešil druhou rytinou s jednoduchým světle hnědým šrafováním provedeným v různých místech různým směrem, čímž střed

známky nabyl starobylejší podobu a dobře kontrastuje s bílým papírem na zbylé ploše. Třetí barvu, zelenou, pak zvolil pro nápisy a hodnotu.

Na obálce dne vydání je autoportrét samotného rytce Pontia, Rubensova přítele a žáka, mně však připadá spíše jako jeho přepis autoportrétu Antonína van Dycka (ale nechci se hádat, byli si totiž dost podobní, Pontius však nenosil vousy pod spodním rtem, na druhé straně je na jeho autoportrétu stejná krajka u krku a zapínání kabátce jako na FDC). I tady jde o zdařilý rytecký přepis, odkazující na nejslavnější éru jednobarevných rytin u nás ve třicátých až padesátých letech minulého století. V jednoduchém razítku je označení Sculp (= vryl) a domicil Praha.

Všechna tři díla vyobrazená na letošních známkách emise Umění spojuje ještě jedna věc – pocházejí ze soukromých sbírek, což považuju za správnou volbu vydavatele, pošty i autorů grafické podoby emise. Podpora soukromého sbírání touhle nenásilnou formou je určitě namístě, a opuštění původního zveřejňování názvu soukromé sbírky je dobrou reakcí na případné připomínky, že jsou majitelé takových děl vlastně svým způsobem zvýhodňováni. (Osobně taková tvrzení považuju za nesmysl a za nerovný přístup ke sběratelství, když veřejné sbírky jsou uvedeny jmenovitě.) Radujme se ale i z tohoto nového přístupu a těšme se, že v dohledné době bude prolomeno další tabu a na známky budou zařazována i vynikající díla žijících autorů.

FB